

684.

Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ŽIVOTNOJ SREDINI

("Sl. list Crne Gore", br. 48/08 od 11.08.2008, 40/10 od 22.07.2010, 40/11 od 08.08.2011)

Proglašavam Zakon o životnoj sredini, koji je donijela Skupština Crne Gore na sedmoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 29. jula 2008. godine.

Broj: 01-1544/2

Podgorica, 4. avgusta 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O ŽIVOTNOJ SREDINI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: principi zaštite životne sredine i održivog razvoja, subjekti i instrumenti zaštite životne sredine, učešće javnosti o pitanjima životne sredine i druga pitanja od značaja za životnu sredinu.

Integrirano upravljanje životnom sredinom

Član 2

Zaštitom životne sredine obezbjeđuje se cjelovito očuvanje kvaliteta životne sredine, očuvanje biološke i pejzažne raznovrsnosti, racionalno korišćenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za životnu sredinu, kao osnovni uslov zdravog i održivog razvoja.

Država posebno štiti životnu sredinu.

Integrirano upravljanje zaštite životne sredine sprovodi se na način da se obezbijedi održivi razvoj u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Zaštita životne sredine

Član 3

Zaštita životne sredine sprovodi se u cilju:

- 1) zaštite života i zdravlja ljudi;
- 2) zaštite biljnog i životinjskog svijeta, biološke i pejzažne raznovrsnosti, kao i očuvanja ekološke stabilnosti;
- 3) zaštite i poboljšanja kvaliteta pojedinih segmenata životne sredine;
- 4) zaštite ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena;
- 5) zaštite i obnavljanja kulturnih i estetskih vrijednosti pejzaža;
- 6) sprječavanja i smanjenja zagađenja životne sredine;
- 7) održivog korišćenja prirodnih resursa;
- 8) racionalnog korišćenja energije i podsticanja upotrebe obnovljivih izvora energije;
- 9) uklanjanja posljedica zagađenja životne sredine;
- 10) poboljšanja narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njenih regenerativnih sposobnosti;
- 11) ostvarenja održive proizvodnje i potrošnje;
- 12) smanjenja korišćenja i supstitucije hemikalija koje sa svojim opasnim i štetnim karakteristikama mogu ugroziti životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- 13) održivog korišćenja prirodnih dobara, bez većeg oštećenja i ugrožavanja životne sredine;
- 14) unapređenja stanja životne sredine i obezbjeđivanje zdrave životne sredine.

Ciljevi iz stava 1 ovog člana postižu se primjenom principa zaštite životne sredine i instrumenata zaštite životne sredine propisanih ovim zakonom i posebnim propisima.

Principi zaštite životne sredine

Član 4

Principi zaštite životne sredine su:

1) Princip održivog razvoja

Prilikom usvajanja i donošenja strategija, planova, programa i propisa, Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i jedinice lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti, moraju podsticati održivi razvoj.

U svrhu ostvarivanja održivog razvoja zahtjevi zaštite životne sredine uspostavljeni ovim zakonom i posebnim propisima moraju biti uključeni u pripreme i sprovođenje utvrđenih politika i aktivnosti na svim područjima privrednog i socijalnog razvoja.

2) Princip integrisanog pristupa zaštiti životne sredine

Integrisanim pristupom zaštite životne sredine sprječava se, odnosno smanjuje rizik za životnu sredinu u cjelini, na najmanju moguću mjeru.

Zahtjevi za visokim stepenom zaštite životne sredine i poboljšanjem kvaliteta životne sredine moraju biti sastavni dio svih polazišta kojima je cilj uravnoteženi ekonomski razvoj, a osiguravaju se u skladu sa principom održivog razvoja.

3) Princip očuvanja prirodnih resursa

Prirodni resursi koriste se pod uslovima i na način kojima se obezbjeđuje očuvanje vrijednosti geodiverziteta, biodiverziteta, zaštićenih prirodnih dobara i predjela.

Obnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbjeđuju njihovu trajnu i efikasnu obnovu i stalno unapređivanje kvaliteta.

Neobnovljivi prirodni resursi koriste se pod uslovima koji obezbjeđuju njihovo dugoročno ekonomično i razumno korišćenje, uključujući ograničavanje korišćenja strateških ili rijetkih prirodnih resursa i supstituciju drugim raspoloživim resursima, kompozitnim ili vještačkim materijalima.

4) Princip saradnje

Održivi razvoj postiže se saradnjom i zajedničkim djelovanjem Skupštine, Vlade i jedinica lokalne samouprave, kao i svih drugih učesnika u cilju zaštite životne sredine, u okviru svoje nadležnosti i odgovornosti.

Država obezbjeđuje saradnju i solidarnost u rješavanju globalnih i međudržavnih pitanja zaštite životne sredine, posebno kroz međunarodne ugovore, saradnjom sa drugim državama i sklapanjem odgovarajućih sporazuma, kao i obavještavanjem drugih država o prekograničnim uticajima na životnu sredinu, o ekološkim udesima, kao i međunarodnom razmjenom informacija o životnoj sredini.

Vlada i jedinice lokalne samouprave, u okviru svog djelokruga, solidarno i zajednički, učestvuju u sprovođenju zaštite životne sredine iz svoje nadležnosti, kako bi obezbjedile sprovođenje efikasnih mjera zaštite životne sredine na svom području.

5) Princip zagađivač plaća

Zagađivač, odnosno njegov pravni sljedbenik, odgovoran za zagađivanje i štetu nanijetu životnoj sredini, dužan je da naknadi štetu i da snosi troškove otklanjanja štete, u skladu sa zakonom.

6) Princip korisnik plaća

Svako ko koristi prirodne resurse mora da plati cijenu za njihovo korišćenje i rekultivaciju prostora u skladu sa zakonom.

7) Obavezno osiguranje

Zagađivač životne sredine obavezan je da se osigura od odgovornosti za štetu od mogućeg zagađenja.

8) Princip prevencije

Svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena na način da: prouzrokuje najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavlja najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi; smanji opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi; uključi mogućnost reciklaže; spriječi ili ograniči uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja.

9) Princip predostrožnosti

Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat moraju se sprovesti sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i preventivne mjere kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Kada prijete opasnost od stvarne i nepopravljive štete za zdravlje ljudi i životnu sredinu, ne smije se odlagati preduzimanje neophodnih mjera zaštite, pa ni u slučaju kada ta opasnost nije u cjelini naučno dokazana.

Odustaje se, odnosno neće se obavljati djelatnost i/ili obaviti zahvat, koji ima naučno dokazanu ili

pretpostavljenu vjerovatnoću štetnog i trajno štetnog uticaja na životnu sredinu.

10) Princip supsidijarne odgovornosti

Država otklanja posljedice zagađivanja životne sredine i smanjenja štete u slučajevima kada je zagađivač nepoznat, kao i kada šteta potiče usljed zagađivanja životne sredine iz izvora van teritorije države.

11) Princip primjene podsticajnih mjera

Državni organi i organi lokalne samouprave, u skladu sa svojim nadležnostima, podstiču djelatnosti u vezi sa zaštitom životne sredine koje sprječavaju ili smanjuju zagađenje životne sredine, kao i zahvate u životnoj sredini koji smanjuju upotrebu materija, sirovina i energije, manje zagađuju životnu sredinu ili ga iskorištavaju u dozvoljenim granicama.

12) Princip pristupa informacijama i učešća javnosti

Svako ima pravo da bude obaviješten o stanju životne sredine i da učestvuje u procesu donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu.

Podaci o stanju životne sredine su javni.

Posebni zakoni

Član 5

Zaštita životne sredine i održivi razvoj uređuju se ovim zakonom i posebnim zakonima kojima se uređuju pojedini segmenti životne sredine.

Značenje izraza

Član 6

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) Životna sredina je prirodno okruženje: vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet; pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti;
- 2) Zaštita životne sredine je skup aktivnosti, mjera, uslova i instrumenata kojima se prati, sprječava, ublažava i ograničava zagađivanje životne sredine, čuva i održava prirodna ravnoteža, održivo koriste i unapređuju prirodne i radom stvorene vrijednosti;
- 3) Kvalitet životne sredine je stanje životne sredine, odnosno segmenata životne sredine, koje je posledica djelovanja prirodnih pojava, odnosno ljudskog djelovanja, a koje se iskazuje fizičkim, hemijskim, biološkim, estetskim i drugim indikatorima;
- 4) Standard kvaliteta životne sredine je propisani kvalitet životne sredine ili pojedinih segmenata životne sredine na određenom području;
- 5) Integrisano upravljanje zaštitom životne sredine je skup povezanih i usklađenih odluka i mjera kojima se ostvaruje jedinstvena zaštita životne sredine, izbjegavanje i smanjivanje rizika po životnu sredinu, kao i poboljšavanje i ostvarivanje efikasne zaštite životne sredine;
- 6) Održivi razvoj je ekonomski i socijalni razvoj društva koji u zadovoljavanju potreba današnjih generacija uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba budućih generacija i omogućuje dugoročno očuvanje kvaliteta životne sredine, biološke raznovrsnosti i pejzaža;
- 7) Održivo upravljanje je korišćenje prirodnih resursa na način da se ne smanjuje kvalitet i kvantitet ukupnih vrijednosti, održava se i unapređuje njihov potencijal;
- 8) Prirodni resursi su djelovi žive ili nežive prirode koje čovjek koristi ili može koristiti radi zadovoljavanja svojih potreba;
- 9) Prirodno dobro je očuvani dio prirode, koji ima trajni ekološki, naučni, kulturni, obrazovni, zdravstveno-rekreativni, turistički i drugi značaj;
- 10) Zaštićeno prirodno dobro je prirodno dobro koje zbog svojih posebnih vrijednosti i odlika (geodiverziteta, biodiverziteta, predjela, pejzaža i dr.) i kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu;
- 11) Javno prirodno dobro jeste uređeni ili neuređeni dio prirodnog bogatstva, odnosno vazduha, vodnih dobara, priobalja, podzemnih dobara, šumskih dobara, predjela ili prostora, dostupan svima u skladu sa propisima;
- 12) Ekosistem je dinamička zajednica živog svijeta (biocenoze) i staništa (biotopa) koji međusobno djeluju u određenom prostoru;
- 13) Nacionalna lista indikatora je popis indikatora kojima se propisuje vremenska dinamika prikupljanja podataka, format, izvor i način toka podataka;
- 14) Biodiverzitet (biološka raznovrsnost) predstavlja raznovrsnost živih organizama svih ekosistema, kao i raznolikost u okviru vrste, između vrsta i njihovih životnih zajednica;
- 15) Zagađivanje životne sredine je unošenje zagađujućih materija ili energije u životnu sredinu, izazvano ljudskom djelatnošću ili prirodnim procesima koje ima ili može imati štetne posljedice na kvalitet životne

- sredine i zdravlje ljudi;
- 16) Zagađivač je svako pravno ili fizičko lice koje posrednim ili neposrednim djelovanjem ili propuštanjem djelovanja uzrokuje zagađenje životne sredine i koje je upisano u katastar zagađivača;
  - 17) Zagađujuće materije su sve prirodne i vještačke materije, kao i pojave i djelovanja koje remete prirodni sastav, osobine ili integritet životne sredine u cjelini;
  - 18) Katastar zagađivača je registar svih vrsta zagađivača životne sredine sa podacima o njihovoj lokaciji, proizvodnim procesima, zagađujućim materijama koje se koriste kao sirovina ili nastaju kao poluproizvod, proizvod ili nusproizvod, dinamika ispuštanja zagađujućih materija, mjestima ispusta i načinu i postupku njihovog uklanjanja;
  - 19) Kapacitet životne sredine je sposobnost životne sredine ili nekog njenog dijela da prihvati određenu količinu zagađujućih materija po jedinici vremena i da je pretvori u bezopasan oblik ili nepovratno odloži, a da od toga ne nastupi nepovratna šteta (zagađenje) ;
  - 20) Otpad je svaka materija ili predmet koji je vlasnik odbacio ili je dužan da odbaci;
  - 21) Hemikalija je svaka materija u čvrstom, gasovitom ili tečnom stanju koja sa svojim opasnim i štetnim karakteristikama može ugroziti životnu sredinu i zdravlje ljudi;
  - 22) Opterećenja su: emisije štetnih materija, fizički i biološki činioci (energija, buka, toplota, svjetlost i dr.) , kao i djelatnosti koje ugrožavaju ili bi mogle ugroziti segmente životne sredine;
  - 23) Opterećivanje životne sredine je svaki zahvat ili posljedica uticaja zahvata na životnu sredinu ili uticaj određene aktivnosti na životnu sredinu, koja sama ili povezana s drugim aktivnostima može izazvati ili je mogla izazvati zagađivanje životne sredine, smanjenje kvaliteta životne sredine, štetu životnoj sredini, rizik po životnu sredinu ili korišćenje životne sredine;
  - 24) Monitoring je sistematsko i redovno osmatranje, mjerenje i procjenjivanje parametara životne sredine (voda, vazduh, zemljište, biodiverzitet i sl.) i promjena kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenja prirodnih resursa;
  - 25) Emisija je ispuštanje zagađujućih materija i/ili energije u životnu sredinu i njene segmente;
  - 26) Domino efekat je niz povezanih efekata koji zbog međusobnog razmještaja i blizine postrojenja, odnosno dijelova postrojenja ili grupe postrojenja i količina opasnih materija prisutnih u tim postrojenjima povećavaju mogućnost izbijanja udesa ili pogoršavaju posljedice nastalog udesa;
  - 27) Imisija je koncentracija zagađujućih materija i/ili nivoa energije u životnoj sredini, kojom se ocjenjuje kvalitet životne sredine;
  - 28) Zahvat je svaki rad ili aktivnost koja može dovesti do privremene ili trajne degradacije životne sredine, a koji se odnose na korišćenje prostora, izgradnju ili rekonstrukciju objekata, uvođenje i promjenu tehnologija, eksploataciju prirodnih resursa i izvođenje drugih radova;
  - 29) Rizik je određeni nivo vjerovatnoće da neka aktivnost, direktno ili indirektno, izazove opasnost po životnu sredinu, život i zdravlje ljudi;
  - 30) Udes je nepredviđeni i nekontrolisani događaj u životnoj sredini ili značajnija emisija jedne ili više opasnih materija, odnosno njihovih jedinjenja u životnoj sredini;
  - 31) Opasna materija je propisom utvrđena materija ili mješavina koja je u postrojenju prisutna kao sirovina, proizvod, nusproizvod ili poluproizvod, uključujući i one materije za koje se može pretpostaviti da mogu nastati u slučaju udesa;
  - 32) Šteta u životnoj sredini je šteta nanijeta:
    - biljnim i/ili životinjskim vrstama i njihovim staništima, a koja ima bitan negativan uticaj na postizanje i održavanje povoljnog stanja vrste ili stanišnog tipa;
    - vodama, a koja ima bitan negativan uticaj na ekološki potencijal voda, hemijski i/ili količinski status voda, u skladu s posebnim propisima;
    - tlu, čije zagađenje, odnosno oštećenje je dovelo do rizika za njegove ekološke funkcije i zdravlje ljudi, u skladu s posebnim propisima;
  - 33) Degradacija životne sredine je proces narušavanja kvaliteta životne sredine koji nastaje prirodnom ili ljudskom aktivnošću ili je posledica nepreduzimanja mjera radi otklanjanja uzroka narušavanja kvaliteta ili štete po životnu sredinu, prirodne ili radom stvorene vrijednosti;
  - 34) Sanacija je skup propisanih mjera i aktivnosti kojima se uspostavlja ili nadomješta stanje životne sredine koje je bilo prije nastanka štete, odnosno zagađenja životne sredine;
  - 35) Informacija o životnoj sredini je svaka informacija u pisanom, vizuelnom, audio, elektronskom ili bilo kom drugom dostupnom obliku koja se odnosi na životnu sredinu.
  - 36) Javnost je jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, asocijacije, organizacije ili grupe;
  - 37) Promjena klime je promjena klime koja je direktno ili indirektno uslovljena ljudskim aktivnostima koje izazivaju promjene u sastavu globalne atmosfere i koja utiče na prirodna kolebanja klime, osmotrena tokom uporedivih vremenskih perioda;
  - 38) Klimatski sistem je cjelina koja obuhvata atmosferu, hidrosferu, biosferu i geosferu i njihove interakcije;
  - 39) Emisije gasova je oslobađanje gasova staklene bašte, odnosno njihovih prethodnika u atmosferu iznad

- određenog područja i u određenom periodu vremena;
- 40) Regionalna organizacija ekonomske integracije je organizacija formirana od država određenog regiona nadležna i ovlaštena za primjenu Konvencije o promjeni klime i njenih protokola;
  - 41) Rezervoar je jedna ili više komponenti klimatskog sistema gdje je uskladišten neki gas staklene bašte ili njihov prethodnik;
  - 42) Ponor je bilo koji proces, aktivnost ili mehanizam kojim se neki gas staklene bašte, aerosol ili prethodnik gasa staklene bašte odstranjuje iz atmosfere;
  - 43) Izvor je bilo koji proces ili aktivnost usled koje se neki gas staklene bašte, aerosol ili prethodnik gasa staklene bašte oslobađa u atmosferu.

II. SUBJEKTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Subjekti

Član 7

Zaštitu životne sredine, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju: državni organi, organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna i fizička lica, nevladine organizacije, građani i udruženja građana.

Obaveze subjekata

Član 8

Subjekti zaštite životne sredine dužni su da, u okviru svojih prava i obaveza, obezbijede kontrolu i sprječavanje svih oblika zagađenja i degradacije životne sredine, odnosno njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru, kao i sanaciju i rehabilitaciju djelova ili segmenata životne sredine čiji je kvalitet narušen usljed zagađenja i drugih vidova degradacije, obezbjeđujući na taj način održivo korišćenje prirodnih resursa kao osnovnog uslova za održivi razvoj.

Subjekti zaštite životne sredine saraduju i ostvaruju međusobnu komunikaciju u skladu sa posebnim propisima.

Obavljanje djelatnosti

Član 9

Domaća i strana pravna i fizička lica dužna su da u obavljanju svojih djelatnosti obezbijede racionalno korišćenje prirodnih resursa, uračunavanje troškova zaštite životne sredine u okviru investicionih i proizvodnih troškova, primjenu propisa, odnosno preduzimanje mjera zaštite životne sredine u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Agencija za zaštitu životne sredine

Član 10

Stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite životne sredine vrši organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Agencija).

U obavljanju poslova iz stava 1 ovog člana Agencija: izdaje dozvole, vrši monitoring, izrađuje analize i izvještaje, vrši inspekcijske poslove i ostvaruje komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim organima i organizacijama, kao i sa javnošću, vrši i druge poslove utvrđene ovim zakonom i posebnim propisima.

Agencija saraduje sa međunarodnim organima i organizacijama drugih država koje se bave zaštitom životne sredine, a posebno sa Evropskom agencijom za životnu sredinu, Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, učestvuje u radu profesionalnih mreža u okviru Evropske unije, kao i sa sličnim agencijama u drugim državama.

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz budžeta Crne Gore i donacija.

Sredstva Fonda za zaštitu životne sredine

Član 11

Sredstva za pripremu, sprovođenje i razvoj programa, projekata i drugih aktivnosti koji doprinose očuvanju, održivom korišćenju, zaštiti i unapređenju životne sredine, energetske efikasnosti, kao i ostvarivanju ciljeva i načina održivog razvoja i prava građana na životnu sredinu obezbjeđuju se u Fondu za zaštitu životne sredine.

Nevladine organizacije

Član 12

Nevladine organizacije učestvuju u očuvanju životne sredine u skladu sa svojim programima i na način utvrđen posebnim propisima.

Država podstiče učešće nevladinog sektora u donošenju i realizaciji odluka od značaja za zaštitu životne sredine.

III. DOKUMENTI ODRŽIVOG RAZVOJA I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Dokumenti

Član 13

Dokumenti održivog razvoja i zaštite životne sredine su:

- Nacionalna strategija održivog razvoja;
- Nacionalni program zaštite životne sredine;
- lokalni planovi zaštite životne sredine;
- strategije, planovi i programi koji se donose, odnosno koji su doneseni prema posebnim propisima u pojedinim oblastima za pojedine segmente životne sredine i opterećenja.

Nacionalna strategija održivog razvoja

Član 14

Nacionalnom strategijom održivog razvoja (u daljem tekstu: Strategija) dugoročno se usmjerava privredni i socijalni razvoj i zaštita životne sredine ka održivom razvoju.

Strategijom se utvrđuju smjernice dugoročnog djelovanja, definišu ciljevi i utvrđuju mjere za njihovo ostvarivanje, uzimajući u obzir postojeće stanje i preuzete međunarodne obaveze.

Strategija i razvojni dokumenti

Član 15

Strategiju, na period od četiri godine, donosi Vlada.

Razvojni dokumenti pojedinih područja i djelatnosti ne mogu biti u suprotnosti sa Strategijom.

Nacionalni program zaštite životne sredine

Član 16

Nacionalnim programom zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Program) utvrđuju se ciljevi zaštite životne sredine i prioriteti njihovog ostvarivanja.

Program iz stava 1 ovog člana donosi Vlada na period od četiri godine.

Programom iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje se sprovođenje Strategije u dijelu koji se odnosi na zaštitu životne sredine.

Program sadrži naročito: mjere i aktivnosti za zaštitu životne sredine, način sprovođenja mjera, redosljed ostvarivanja mjera, rok izvršavanja, nosioce sprovođenja mjera, projekte, procjenu sredstava za sprovođenje Programa, analizu efekata, kao i druga pitanja od značaja za sprovođenje ovog dokumenta.

Lokalni planovi zaštite životne sredine

Član 17

Lokalnim planom zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Plan) razrađuju se mjere iz Programa koje se odnose na područje, u skladu sa lokalnim posebnostima i obilježjima područja za koje se Plan donosi.

Planom se uspostavlja cilj i zadaci od značaja za zaštitu životne sredine i održivi razvoj na lokalnom nivou.

Sadržaj Plana

Član 18

Plan sadrži naročito:

- 1) uslove i mjere zaštite životne sredine, prioritete mjere zaštite segmenata životne sredine i pojedinih prostornih cjelina;
- 2) subjekte koji su dužni da sprovedu mjere utvrđene Planom;
- 3) mehanizme praćenja stanja životne sredine i ocjenu potrebe uspostavljanja mreže za dodatno praćenje stanja životne sredine u području za koje se Plan donosi;

- 4) način sprovođenja interventnih mjera u vanrednim slučajevima zagađivanja životne sredine u području za koje se Plan donosi;
- 5) rokove za preduzimanje pojedinih utvrđenih mjera;
- 6) izvore finansiranja za sprovođenje utvrđenih mjera i procjenu potrebnih sredstava.

Plan donosi Skupština jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine.

Organ lokalne uprave nadležan za poslove životne sredine dužan je da Agenciji dostavi Plan u roku od mjesec dana od dana donošenja Plana.

Izveštaj o stanju životne sredine

Član 19

Za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva iz dokumenata održivog razvoja i zaštite životne sredine iz čl. 14 i 16 ovog zakona, strateških, planskih i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine i opterećenja i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine, kao i zbog cjelokupnog uvida u stanje životne sredine, za period od četiri godine, izrađuje se izvještaj o stanju životne sredine Crne Gore.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Izveštaj o stanju životne sredine za teritoriju Crne Gore izrađuje se na osnovu Nacionalne liste indikatora zaštite životne sredine i drugih podataka u skladu sa propisom iz stava 2 ovog člana.

Nacionalnu listu indikatora zaštite životne sredine iz stava 3 ovog člana utvrđuje Vlada, na predlog Agencije.

Izveštaj o stanju životne sredine iz stava 1 ovog člana izrađuje Agencija i dostavlja ga Ministarstvu.

Izveštaj o stanju životne sredine jedinice lokalne samouprave

Član 20

Za potrebe praćenja ostvarivanja ciljeva iz planova i programskih dokumenata vezanih za pojedine segmente životne sredine i opterećenja, kao i drugih dokumenata vezanih za zaštitu životne sredine i u cilju cjelovitog uvida u stanje životne sredine na području jedinice lokalne samouprave, za period od četiri godine, sačinjava se izvještaj o stanju životne sredine za teritoriju jedinice lokalne samouprave.

Izveštaj o stanju životne sredine iz stava 1 ovog člana sadrži odgovarajuće podatke saglasno propisu iz člana 19 stav 2 ovog zakona i druge podatke potrebne za izradu ovog izvještaja, zavisno od posebnih karakteristika područja za koje se izvještaj podnosi.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana dostavlja se Agenciji, u roku od mjesec dana od dana njegovog usvajanja.

IV. INSTRUMENTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Instrumenti

Član 21

Instrumenti zaštite životne sredine su:

- 1) standardi kvaliteta životne sredine;
- 2) tehnički standardi zaštite životne sredine;
- 3) strateška procjena uticaja na životnu sredinu;
- 4) procjena uticaja na životnu sredinu;
- 5) mjere zaštite životne sredine za projekte za koje nije propisana obaveza procjene uticaja na životnu sredinu;
- 6) integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja;
- 7) sprječavanje i kontrola udesa koji uključuju opasne materije;
- 8) prostorni planovi;
- 9) sistem upravljanja životnom sredinom (EMAS) ;
- 10) hitne mjere u pojedinim slučajevima zagađenja preko dozvoljene granice;
- 11) drugi instrumenti zaštite životne sredine utvrđeni posebnim propisima.

Primjena instrumenata iz stava 1 ovog člana uređuje se posebnim propisom.

Standardi kvaliteta životne sredine

Član 22

Standardi kvaliteta životne sredine koji sadrže granične vrijednosti zagađivanja za pojedine segmente životne sredine, kao i za naročito vrijedna, osjetljiva ili ugrožena područja utvrđuju se zakonom.

Standarde iz stava 1 ovog člana koji nijesu utvrđeni zakonom propisuje Vlada.

Propisom iz stava 2 ovog člana mogu se utvrditi postupci i rokovi za postizanje standarda zaštite životne sredine i moguća odstupanja od standarda kvaliteta životne sredine.

Tehnički standardi zaštite životne sredine

Član 23

Za određene proizvode, postrojenja, pogone ili uređaje, opremu i proizvodne postupke koji mogu prouzrokovati rizik ili opasnost po životnu sredinu, posebnim propisima određuju se tehnički standardi zaštite životne sredine.

Tehničkim standardima iz stava 1 ovog člana određuju se granične vrijednosti emisija u vezi sa proizvodnim postupkom i korišćenjem postrojenja, pogona, uređaja, opreme, kao i granične vrijednosti sastojaka proizvoda.

Tehničkim standardima iz stava 2 ovog člana propisuju se: način izrade, proizvodnje, označavanja, postupanja i korišćenja proizvoda; način korišćenja pogona, uređaja, opreme i proizvodnih postupaka; način utvrđivanja i praćenja kvaliteta proizvoda, pogona, uređaja, opreme i proizvodnih postupaka, postupak homologizacije; način obračuna troškova utvrđivanja i praćenja kvaliteta proizvoda, pogona, uređaja, oprema i proizvodnih postupaka, kao i postupanje sa proizvodima, postrojenjima, pogonima, uređajima i opremom nakon prestanka korišćenja.

Tehničke standarde iz stava 3 ovog člana propisuje Vlada.

Sprječavanje i kontrola udesa koji uključuju opasne materije

Član 24

Sprječavanje udesa odnosi se na postrojenja u kojima ili putem kojih se obavljanjem djelatnosti postrojenja opasne materije: proizvode; prerađuju; skladište; nastaju kao nusprodukt u procesu proizvodnje; koriste kao sirovine u proizvodnji, odnosno tehnološkom procesu; transportuju unutar postrojenja i/ili odlažu u svrhu proizvodnog procesa, odnosno mogu nastati prilikom velikog udesa.

Popis vrsta opasnih materija, u smislu stava 1 ovoga člana, način utvrđivanja količina, dozvoljene količine i kriterijume za kategorizaciju i karakterizaciju opasnih materija, kao i druga pitanja od značaja za postupak sprječavanja udesa, bliže se uređuje propisom Vlade.

Obaveza u slučaju udesa

Član 25

Svako ko dođe do saznanja o udesu dužan je da o tome, bez odlaganja, obavijesti Agenciju i druge nadležne organe i da, u skladu sa svojim mogućnostima, preduzme mjere sprječavanja, smanjenja i otklanjanja posljedica udesa.

Pravno lice i preduzetnik odgovorni za udes dužni su da, bez odlaganja, organizuju i sprovedu planirane mjere i postupke reagovanja na udes i angažuju ljude i sredstva, u skladu sa posebnim propisom.

Obaveza iz stava 2 ovog člana odnosi se i na pravna lica i preduzetnike koji nijesu odgovorni za udes, ako na području na kojem vrše djelatnost nastanu posljedice udesa.

Proglašavanje stanja ugroženosti

Član 26

U slučaju udesa, zavisno od obima udesa i procjene posljedica koje predstavljaju opasnost po ljudsko zdravlje i životnu sredinu, proglašava se stanje ugroženosti životne sredine i obavještava javnost o preduzetim mjerama.

Stanje ugroženosti životne sredine iz stava 1 ovog člana proglašava Ministarstvo, odnosno organ jedinice lokalne samouprave.

Za udesa sa prekograničnim uticajima stanje ugroženosti životne sredine proglašava Vlada.

Preduzimanje sanacionih mjera i supsidijarna odgovornost

Član 27

Radi otklanjanja i sprječavanja daljeg širenja zagađenja prouzrokovanog udesom, pravno lice i preduzetnik iz člana 26 stav 2 ovog zakona odmah preduzimaju mjere sanacije prema planovima zaštite, o svom trošku.

Ako se naknadno utvrdi zagađivač koji je odgovoran za udes, subjekt koji je snosio troškove otklanjanja posljedica zagađivanja životne sredine može zahtijevati naknadu troškova.

Program zaštite životne sredine

Član 28

Pravno lice ili preduzetnik koji se bavi djelatnošću za koju je obavezna ili se utvrdi potreba procjene uticaja na životnu sredinu donosi program zaštite životne sredine.

Program iz stava 1 ovog člana sadrži naročito: opis lokacije, detaljan opis proizvodnog procesa, popis uticaja na životnu sredinu i popis mjera za sprječavanje i smanjivanje zagađivanja životne sredine.

Bliži sadržaj programa iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Sistem upravljanja životnom sredinom (EMAS)

Član 29

Radi uključivanja u sistem upravljanja i kontrole zaštite životne sredine i informisanja javnosti o uticajima pojedinih djelatnosti na životnu sredinu, pravna lica i preduzetnici mogu se uključiti u sistem Evropske unije za ekološko upravljanje (u daljem tekstu: sistem EMAS) .

Registar sistema EMAS

Član 30

Registar pravnih lica i preduzetnika upisanih u sistem EMAS-a vodi Agencija.

Način uključivanja pravnog lica i preduzetnika u sistem EMAS, uslove koje pravno lice i preduzetnik moraju ispuniti za uključivanje u sistem EMAS, način prikupljanja podataka o uključenim pravnim licima i preduzetnicima, sadržaj i način vođenja registra iz stava 1 ovog člana uređuje se propisom Vlade.

Posebni instrumenti

Član 31

Strateška procjena uticaja na životnu sredinu, procjena uticaja na životnu sredinu, integrisano sprječavanje i kontrola zagađivanja, prostorno planiranje, mjere zaštite životne sredine za projekte za koje nije propisana obaveza procjene uticaja za životnu sredinu, vrše se u skladu sa posebnim propisom.

V. PRAĆENJE STANJA ŽIVOTNE SREDINE

Monitoring

Član 32

Država obezbjeđuje kontinuiranu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (u daljem tekstu: monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima.

Monitoring je sastavni dio jedinstvenog Informacionog sistema životne sredine.

Vlada donosi program monitoringa, na predlog Agencije, za period od jedne godine.

Program monitoringa iz stava 3 ovog člana sadrži programe monitoringa pojedinih segmenata životne sredine i područja donijetih na osnovu posebnih propisa.

Država obezbjeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa.

Jedinica lokalne samouprave može u skladu sa zakonom organizovati monitoring životne sredine na teritoriji opštine.

Podatke utvrđene monitoringom iz stava 6 ovog člana jedinica lokalne samouprave dostavlja Agenciji.

Sredstva za obavljanje monitoringa iz stava 6 ovog člana obezbjeđuju jedinice lokalne samouprave.

Sadržaj i način vršenja monitoringa

Član 33

Monitoring se sprovodi sistematskim mjerenjem, ispitivanjem i ocjenjivanjem indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promjena stanja i karakteristika životne sredine, uključujući i prekogranični monitoring.

Monitoring iz stava 1 ovog člana obuhvata praćenje:

- imisija, odnosno kvaliteta vazduha, vode, mora, zemljišta, biljnog i životinjskog svijeta, kao i iskorišćavanja mineralnih sirovina;
- zagađenja životne sredine, odnosno emisija u životnoj sredini;
- uticaja zagađenja životne sredine na zdravlje ljudi;
- uticaja značajnih sektora na segmente životne sredine;
- prirodnih pojava, odnosno praćenje i nadziranje meteoroloških, hidroloških, erozijskih, seizmoloških,

radioloških i drugih geofizičkih pojava;

- stanja očuvanosti prirode;

- stanja buke i otpada, rana najava akcidentnih zagađivanja, kao i preuzetih obaveza iz međunarodnih ugovora;

- drugih pojava koje utiču na stanje životne sredine.

Vrstu emisija, imisija, prirodnih i drugih pojava koja su predmet monitoringa, broj i raspored mjernih mjesta, mrežu mjernih mjesta, obim i učestalost mjerenja, indikatore zagađenja životne sredine, metodologiju uzimanja uzoraka i mjerenja, rokove i način dostavljanja podataka, način obavještanja javnosti, urediće se propisom Vlade.

Sprovođenje monitoringa

Član 34

Monitoring sprovodi Agencija.

Za neposredno sprovođenje poslova monitoringa Agencija može angažovati i druga pravna i fizička lica.

Kriterijumi i uslovi za obavljanje poslova monitoringa uređuju se propisom Vlade.

Monitoring koji vrši zagađivač

Član 35

Pravno lice i preduzetnik koje je korisnik postrojenja koje zagađuje životnu sredinu dužno je da, u skladu sa zakonom, organizuje monitoring emisija i drugih izvora zagađenja.

Podatke utvrđene monitoringom iz stava 1 ovog člana zagađivač dostavlja nadležnom organu jedinice lokalne samouprave na čijoj je teritoriji lociran i Agenciji.

Zagađivač planira i obezbjeđuje finansijska sredstva za obavljanje monitoringa emisije, kao i za druga mjerenja i praćenja uticaja svoje aktivnosti na životnu sredinu.

Hitne mjere u pojedinim slučajevima zagađenja preko dozvoljene granice utvrđenih monitoringom

Član 36

Ako se u toku sprovođenja kontrole i praćenja stanja životne sredine (monitoringa) utvrdi zagađenje preko dozvoljene granice koje može ugroziti život i zdravlje ljudi ili prouzrokovati zagađenje životne sredine većih razmjera, subjekti koji sprovode monitoring dužni su da, bez odlaganja, obavijeste Agenciju.

Po prijemu obavještenja iz stava 1 ovog člana Agencija je dužna da, bez odlaganja, obavijesti javnost i od nadležnog organa ili zagađivača zatraži preduzimanje hitnih mjera u cilju oklanjanja opasnosti.

Hitne mjere iz stava 1 ovog člana, njihovo sprovođenje i način obavještanja utvrđuju se posebnim propisom.

VI. INFORMACIONI SISTEM ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I INFORMISANJE JAVNOSTI

Uspostavljanje informacionog sistema

Član 37

Informacioni sistem zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Informacioni sistem) uspostavlja se u cilju efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih resursa i upravljanja životnom sredinom.

Sadržina informacionog sistema

Član 38

Informacioni sistem sadrži podatke i informacije o stanju životne sredine, opterećenjima i uticajima na životnu sredinu, a naročito podatke o:

- 1) stanju životne sredine i njenim segmentima, prikupljene i obrađene u skladu sa ovim zakonom, posebnim propisima i Nacionalnom listom indikatora;
- 2) emisijama zagađujućih materija u životnoj sredini;
- 3) prirodnim i prostornim obilježjima;
- 4) prirodnim pojavama;
- 5) prirodnim resursima i korišćenju prirodnih resursa;
- 6) područjima koja su posebnim propisima određena kao zaštićena ili ugrožena;
- 7) biološkoj raznovrsnosti;
- 8) uticajima zagađivanja životne sredine na zdravlje ljudi;

- 9) otpadu i upravljanju otpadom;
- 10) hemikalijama;
- 11) industrijskim i ekološkim udesima;
- 12) zagađivačima životne sredine;
- 13) organizacijama u sistemu EMAS;
- 14) zakonodavnim, administrativnim, organizacionim i strateškim mjerama;
- 15) indikatorima održivog razvoja;
- 16) stručnim i naučnim istraživanjima domaćih i međunarodnih institucija;
- 17) planovima i programima zaštite životne sredine i preduzetim mjerama;
- 18) razmjeni informacija sa drugim informacionim sistemima i dr.

Informacioni sistem vodi Agencija.

Informacionim sistemom obezbjeđuje se pristup drugim informacionim sistemima i harmonizacija svih relevantnih informacija i podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Bližu sadržinu, način vođenja i održavanja Informacionog sistema, metodologiju unosa i obrade podataka, strukturu, zajedničke osnove, kategorije i nivoe sakupljanja podataka, kao i sadržinu podataka o kojima se redovno i obavezno obavještava javnost propisuje Ministarstvo.

Obaveze dostavljanja podataka za informacioni sistem

Član 39

Svi subjekti zaštite životne sredine iz člana 7 ovog zakona dužni su da, na zahtjev Agencije, dostavljaju podatke i informacije za potrebe vođenja Informacionog sistema.

Katastar zagađivača

Član 40

Katastar zagađivača životne sredine (u daljem tekstu: katastar zagađivača) sadrži podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu.

Integralni katastar zagađivača vodi Agencija na osnovu lokalnih katastara zagađivača životne sredine koje vode jedinice lokalne samouprave.

Bliži sadržaj i način vođenja katastra iz stava 1 ovoga člana, obveznike, način i rokove prikupljanja i dostavljanja podataka o emisijama, odnosno ispuštanju i druge podatke od značaja za vođenje katastra propisuje Ministarstvo.

Informisanje javnosti

Član 41

Agencija je dužna da prikuplja i objavljuje informacije koje se posebno odnose na:

- tekstove međunarodnih ugovora, konvencija ili sporazuma i pravo Evropske unije;
- propise koji se odnose na životnu sredinu;
- planove i programe koji se odnose na životnu sredinu;
- izvještaje o stanju životne sredine;
- podatke dobijene monitoringom životne sredine;
- procjenu uticaja na životnu sredinu i procjene rizika koji se tiču segmenata životne sredine.

Pravo na sudsku zaštitu

Član 42

Svako pravno ili fizičko lice koje smatra da mu je, zbog prirode, lokacije i uticaja zahvata ili zbog djelatnosti drugog pravnog lica i preduzetnika, povrijeđeno pravo na zdravu životnu sredinu ima pravo na sudsku zaštitu, u skladu sa zakonom.

U postupku sudske zaštite sud može:

- 1) naložiti zagađivaču da preduzme sve neophodne mjere, uključujući i prestanak određenih aktivnosti, odnosno djelatnosti;
- 2) obavezati zagađivača na plaćanje odgovarajuće naknade za štete;
- 3) utvrditi neophodne privremene mjere i naložiti zagađivaču njihovo sprovođenje;
- 4) donijeti drugu odgovarajuću odluku u skladu sa zakonom.

VII. ODGOVORNOST ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

Obaveze pravnih i fizičkih lica

Član 43

Pravno i fizičko lice dužno je da, u obavljanju svoje aktivnosti, obezbijedi zaštitu životne sredine, i to:

- primjenom i sprovođenjem propisa o zaštiti životne sredine;
- održivim korišćenjem prirodnih resursa, dobara i energije;
- uvođenjem energetski efikasnijih tehnologija i korišćenjem obnovljivih prirodnih resursa;
- upotrebom proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- preduzimanjem mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- vođenjem evidencije o potrošnji sirovina i energije, ispuštanju zagađujućih materija i energije, klasifikaciji, karakteristikama i količinama otpada, kao i o drugim podacima i njihovo dostavljanje nadležnim organima;
- kontrolom aktivnosti i rada postrojenja koji mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- drugim mjerama u skladu sa zakonom.

Djelatnosti opasne za životnu sredinu i odgovornost za štetu u životnoj sredini

Član 44

Zagađivač koji obavlja djelatnost koja predstavlja rizik za životnu sredinu i zdravlje ljudi (u daljem tekstu: opasna djelatnost) odgovara za štetu nanijetu životnoj sredini u skladu sa principima o odgovornosti za štetu od opasne djelatnosti.

Opasne djelatnosti iz stava 1 ovog člana i kriterijume prema kojima se procjenjuje neposredna opasnost uređuju se propisom Vlade.

Naknada štete

Član 45

Lice koje pretrpi štetu zbog zagađivanja životne sredine ima pravo na naknadu, u skladu sa opštim pravilima o naknadi štete.

Postupak za naknadu štete je hitan.

Obaveza preduzimanja mjera i obavještanja

Član 46

Agencija, odnosno organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje, u slučaju neposredne opasnosti od štete, može da:

- od zagađivača zatraži podatke o neposrednoj opasnosti od štete ili o slučajevima u kojima se sumnja na neposrednu opasnost od štete;
- od zagađivača zatražiti preduzimanje neophodnih aktivnosti i mjera sprječavanja nastanka štete u životnu sredinu, odnosno ugrožavanja zaštićenih vrsta;
- daje uputstva zagađivaču u pogledu neophodnih aktivnosti i mjera sprječavanja koje treba preduzeti;
- u saradnji sa drugim tijelima nadležnim za preduzimanje intervencija preduzme neophodne aktivnosti i mjere sprječavanja štetnih posljedica.

Utvrđivanje ugroženog područja

Član 47

Područje ugrožene životne sredine s obzirom na opasnost od šteta usljed opasnih djelatnosti može, na predlog Ministarstva, da utvrdi Vlada.

Vlada može, zbog ugroženosti životne sredine, zabraniti izvođenje novih zahvata zbog kojih bi se mogao povećati stepen opasnosti po životnu sredinu na određenom području.

Obaveza izrade sanacionog programa i sprovođenje sanacije

Član 48

Zagađivač je dužan da u utvrđenom roku izradi sanacioni program za uklanjanje štete u životnoj sredini koja je nastala zbog prekoračenja graničnih vrijednosti emisija, u skladu s posebnim propisom.

Rok iz stava 1 ovog člana rješenjem utvrđuje Agencija.

Za sanacioni program iz stava 1 ovog člana zagađivač mora dobiti saglasnost Agencije, a ukoliko Agencija

ocijeni, i mišljenje drugih nadležnih organa.

Aktivnosti i mjere otklanjanja štete u životnu sredinu, vrste sanacionih programa, obim i metodologiju izrade sanacionih programa i druga pitanja od značaja za sprovođenje sanacionog programa propisuje Ministarstvo, u saradnji sa drugim nadležnim organima.

Hitni postupci

Član 49

Ukoliko zagađivač nije u mogućnosti da bez odlaganja hitno sprovede sve mjere za sprječavanje i ograničavanje nastanka štete u životnoj sredini, radi neophodnog ograničavanja daljeg štetnog djelovanja postrojenja na životnu sredinu, Agencija će, angažovanjem drugog pravnog lica, na trošak i odgovornost zagađivača, sprovesti sve mjere za sprječavanje i ograničavanje nastanka daljih šteta.

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana obuhvata i privremeno ograničavanje rada, a kada je to neophodno i zaustavljanje rada zagađivača.

Sanacioni program za ugrožena područja

Član 50

Ako nije moguće utvrditi zagađivača životne sredine, a na ugroženim područjima potrebno je izraditi sanacioni program, pripremu i izradu sanacionog programa sprovodi Agencija, u saradnji sa drugim nadležnim organima.

Redosljed i prvenstvo ugroženih područja za koje će se izraditi i sprovođiti sanacioni program iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada i obezbjeđuje sredstva za njegovo sprovođenje.

Obaveza osiguranja za naknadu štete

Član 51

Zagađivač je obavezan da se osigura od odgovornosti za moguću štetu nanесenu životnoj sredini, odnosno od neposredne opasnosti od štete u skladu sa zakonom.

Posebnim propisom mogu se urediti i druge vrste osiguranja od odgovornosti za štetu nastalu zagađenjem životne sredine.

Supsidijarno snošenje troškova za preduzimanje mjera otklanjanja štete u životnoj sredini

Član 52

U slučaju zagađenja životne sredine, čije se posljedice otklanjaju u skladu sa propisom iz člana 48 stav 4 ovog zakona, ako nije moguće utvrditi zagađivača, sredstva za otklanjanje posljedica zagađenja obezbjeđuju se iz državnog budžeta i budžeta jedinice lokalne samouprave.

Ako se zagađivač iz stava 1 ovog člana utvrdi naknadno, jedinica lokalne samouprave i Država mogu, po saznanju za zagađivača, tražiti naknadu troškova nastalih otklanjanjem štetnih posljedica zagađenja životne sredine u skladu sa zakonom.

Prekogranično zagađenje

Član 53

U slučaju prekograničnog zagađenja ili opterećenja životne sredine, koje je prouzrokovano iz izvora zagađenja izvan granica Države, sredstva za otklanjanje posljedica obezbjeđuju se iz državnog budžeta.

VIII. NACIONALNI PLANovi ZA POSEBNE OBLASTI ŽIVOTNE SREDINE

Nacionalni plan za ublažavanje klimatskih promjena

Član 54

Zaštita životne sredine od negativnog uticaja klimatskih promjena ostvaruje se u skladu sa Nacionalnim planom za ublažavanje klimatskih promjena (u daljem tekstu: Nacionalni plan o klimatskim promjenama) i Nacionalnim planom borbe protiv dezertifikacije i zagađivanja zemljišta (u daljem tekstu: Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije).

Nacionalni plan o klimatskim promjenama iz stava 1 ovog člana sadrži naročito:

- nacionalni inventar emisija gasova sa efektom staklene bašte;
- analize i projekcije emisije gasova sa efektom staklene bašte i smanjenja emisije;

- informacije i kartografsku prezentaciju monitoringa, istraživanja i sistematskog posmatranja klimatskih promjena;
- akcioni plan i mjere za ublažavanje klimatskih promjena;
- mehanizam čistog razvoja;
- ekonomsku analizu predloženih mjera za prevenciju i ublažavanje klimatskih promjena;
- organe, institucije i druga pravna lica odgovorna za implementaciju nacionalnog plana, akcionog plana i mjera za prevenciju i ublažavanje klimatskih promjena;
- opis aktivnosti za podizanje svijesti javnosti, edukaciju i profesionalnu obuku naučnog, tehničkog i upravljačkog osoblja i ostvarenih rezultata;
- informacije o realizaciji obaveza koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma u vezi klimatskih promjena koje je ratifikovala Država i dr.

Nacionalni plan o klimatskim promjenama iz stava 1 ovog člana izrađuje se za period od šest godina.

Izrada i ciljevi Nacionalnog plana o klimatskim promjenama

Član 55

Nacionalni plan o klimatskim promjenama donosi Vlada.

Nacionalni plan o klimatskim promjenama izrađuje Ministarstvo, u saradnji sa organima državne uprave, lokalne samouprave i drugim naučnim i stručnim institucijama.

Ciljevi Nacionalnog plana o klimatskim promjenama moraju se uzeti u obzir prilikom pripreme drugih strateških dokumenata koji definišu politiku i ciljeve korišćenja zemljišta, ekonomskog razvoja, eksploatacije prirodnih resursa i zaštite životne sredine.

Bliži sadržaj, metodologiju i način pripreme Nacionalnog plana iz člana 54 stava 2 ovog zakona, kao i izvještavanje o njegovoj realizaciji propisuje Ministarstvo.

Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije

Član 56

Vlada će, saglasno principima i ciljevima nacionalnog i socijalnog razvoja, međunarodne saradnje i integracija, donijeti Nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije sa Akcionim planom.

Cilj Nacionalnog plana iz stava 1 ovog člana je da indentifikuje činioce koji doprinose dezertifikaciji i zagađivanju zemljišta i mjere neophodne za borbu protiv dezertifikacije.

Nacionalni plan iz stava 1 ovog člana donosi se za period od šest godina.

Akcioni plan je skup mjera i aktivnosti za sprovođenje Nacionalnog plana iz stava 1 ovog člana sa utvrđenim rokovima za izvršenje i nosiocima poslova.

Bliži sadržaj, metodologiju i način pripreme Nacionalnog plana i Akcionog plana iz stava 1 ovog člana, kao i izvještavanje o njihovoj realizaciji, propisuje Ministarstvo u saradnji sa organom državne uprave nadležnim za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

IX. FINANSIRANJE

Finansiranje

Član 57

Država, odnosno jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih ovlašćenja, obezbjeđuje finansijska sredstva za podsticanje zaštite i unapređivanja životne sredine.

Izvori finansiranja

Član 58

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine obezbjeđuju se iz:

- državnog budžeta;
- budžeta jedinice lokalne samouprave;
- Fonda za zaštitu životne sredine;
- drugih izvora shodno posebnim propisima.

Međunarodni izvori

Član 59

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine mogu se obezbijediti i iz:

- međunarodnih i domaćih kredita, donacija i pomoći;
- instrumenata, programa i fondova Evropske unije, Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija;
- stranih ulaganja namijenjenih zaštiti životne sredine.

Obezbjeđivanje sredstava

Član 60

Za finansiranje zaštite životne sredine sredstva se mogu obezbijediti i iz privatnih izvora kroz sistem koncesija, javno-privatnog partnerstva i drugih odgovarajućih modela takvog finansiranja shodno posebnim propisima.

Korišćenje sredstava

Član 61

Sredstva za finansiranje zaštite životne sredine koriste se za očuvanje, zaštitu i unapređivanje stanja životne sredine u skladu sa strategijama, programima i planovima.

Naknade jedinica lokalne samouprave

Član 62

Jedinica lokalne samouprave može, iz okvira svojih prava i dužnosti, propisati naknadu za zaštitu i unapređivanje životne sredine u skladu sa svojim potrebama i specifičnostima.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana, način plaćanja, kao i olakšice za određene kategorije obveznika plaćanja, propisuje jedinica lokalne samouprave, uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore, u skladu sa zakonom.

Prikupljena sredstva po osnovu naknada iz stava 1 ovog člana moraju se namjenski iskoristiti za zaštitu i unapređenje životne sredine na teritoriji jedinice lokalne samouprave.

Ekonomski podsticaji

Član 63

Za pravna lica i preduzetnike koji primjenjuju tehnologije, proizvode i stavljaju u promet proizvode čiji je uticaj povoljniji od drugih sličnih, odnosno koji koriste obnovljive izvore energije (sunce, vjetar, biogas i sl.) , opremu i uređaje koji neposredno služe zaštiti životne sredine, mogu se utvrditi poreske, carinske i druge olakšice ili oslobađanja od obaveze plaćanja, pod uslovima i na način utvrđen posebnim propisima.

Posebnim propisima mogu se utvrditi olakšice za usluge i za proizvode za koje je organizovan povraćaj ambalaže ili na drugi način smanjen negativni uticaj njihovog djelovanja na životnu sredinu i korišćenjem kojih se doprinosi izbjegavanju i smanjenju otpada.

Vlada može subvencionirati ili na drugi način pomagati aktivnosti koje značajno doprinose smanjenju negativnih uticaja na životnu sredinu.

X. EKOLOŠKI ZNAK

Ekološki znak

Član 64

Ekološki znak utvrđuje se za proizvode namijenjene opštoj potrošnji, izuzev proizvoda za ishranu, pića i farmaceutskih proizvoda koji u poređenju sa sličnim proizvodima manje zagađuju životnu sredinu pri proizvodnji, plasmanu, prometu, potrošnji i odlaganju ili su dobijeni reciklažom otpada.

Ekološki znak utvrđuje se i za procese i usluge koji manje zagađuju životnu sredinu.

Za proizvode, procese ili usluge pravno lice i preduzetnik može dobiti pravo na korišćenje ekološkog znaka ako se njihovom proizvodnjom, odnosno odvijanjem, odnosno pružanjem smanjuje:

- 1) potrošnja energetske resursa;
- 2) emisija štetnih i opasnih materija;
- 3) proizvodnja otpada;
- 4) potrošnja prirodnih resursa i dr.

Bliže uslove i postupak za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka, iznos troškova nastalih dodjelom prava na korišćenje ekološkog znaka, izgled i način upotrebe ekološkog znaka za proizvode, procese i usluge propisuje Ministarstvo.

Dodjela i oduzimanje ekološkog znaka

Član 65

Akt o dodjeli prava na korišćenje ekološkog znaka donosi Ministarstvo.
Pravo na korišćenje ekološkog znaka se dodjeljuje za period do tri godine.
Zahtjev za dobijanje ekološkog znaka zainteresovano lice podnosi Ministarstvu.
Uz zahtjev se podnosi dokaz o ispunjenosti uslova iz člana 64 ovog zakona.
Troškove dodjele prava na korišćenje ekološkog znaka snosi podnosilac zahtjeva.
Pravo na korišćenje ekološkog znaka oduzima se ako proizvod, proces ili usluga prestane da ispunjava jedan od uslova za dodjelu znaka.

XI. NADZOR

Upravni nadzor

Član 66

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Agencije vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Agencija, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti inspektora

Član 67

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora, naročito se kontroliše:

- stanje životne sredine na način propisan ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona i posebnim propisima;
- donošenje i sprovođenje dokumenata održivog razvoja i zaštite životne sredine, kao i instrumenata zaštite životne sredine;
- primjena standarda kvaliteta životne sredine, standarda emisije;
- da li su ispunjeni uslovi za uključivanje u sistem EMAS, odnosno postupanje pravnog i fizičkog lica u sistem EMAS u skladu sa propisanim uslovima;
- sprovođenje monitoringa stanja životne sredine;
- dostavljanje propisanih podataka i izvještaja za potrebe informacionog sistema zaštite životne sredine i integralnog katastra zagađivača;
- izrada, sprovođenje i praćenje izvršavanja mjera iz sanacionog programa;
- da li se ekološki znak za proizvode, procese ili usluge koristi na propisan način;
- sprovođenje obaveza iz potvrđenih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite životne sredine;
- sprovođenje drugih propisanih mjera i uslova zaštite životne sredine.

Ovlašćenja inspektora

Član 68

Radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, ekološki inspektor, pored prava i dužnosti utvrđenih Zakonom o inspekcijskom nadzoru, ima pravo i dužnost da:

- naredi vođenje propisane evidencije;
- naredi izradu procjene opasnosti od udesa, kao i preduzimanje odgovarajućih preventivnih i drugih mjera zaštite životne sredine od opasnih materija u skladu sa zakonom;
- naredi obavljanje monitoringa stanja životne sredine na propisan način;
- zabrani korišćenje ekološkog znaka suprotno odredbama ovog zakona;
- naredi sprovođenje mjera zaštite životne sredine u skladu sa ovim zakonom;
- naredi izvršenje drugih propisanih obaveza u cilju sprječavanja zagađenja životne sredine.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 69

Novčanom kaznom od 5.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne obavijesti Agenciju i druge nadležne organe u slučaju udesa (član 25 stav 1) ;

- 2) ne organizuje monitoring emisija i drugih izvora zagađenja (član 35 stav 1) ;
- 3) ne dostavi podatke utvrđene monitoringom nadležnom organu jedinice lokalne samouprave i Agenciji na propisan način i u propisanim rokovima (član 35 stav 2) ;
- 4) ne obavijesti Agenciju o zagađenju preko dozvoljene granice koje može ugroziti život i zdravlje ljudi ili prouzrokovati zagađenje životne sredine većih razmjera (član 36 stav 1) ;
- 5) ne dostavi Agenciji podatke i informacije za potrebe vođenja informacionog sistema (član 39);
- 6) u roku koji odredi Agencija ne izradi sanacioni program za uklanjanje štete u životnoj sredini koja je nastala zbog prekoračenja graničnih vrijednosti emisija i za sanacioni program ne dobije saglasnost Agencije (član 48 st. 1 i 3) ;
- 7) se ne osigura od odgovornosti za moguću štetu nanесenu životnoj sredini (član 51 stav 1) ;
- 8) ne koristi ekološki znak na propisan način (član 64) .

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 250 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 2.000 eura do 6.000 eura.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađivanje rada pravnih lica

Član 70

Pravna lica dužna su da usklade poslovanje sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usklađivanje propisa

Član 71

Propisi kojima se uređuju pojedini segmenti životne sredine uskladiće se sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Donošenje dokumenata

Član 72

Nacionalni program zaštite životne sredine iz člana 16 ovog zakona Vlada će donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Lokalni plan zaštite životne sredine iz člana 17 ovog zakona skupštine jedinica lokalne samouprave će donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nacionalnu listu indikatora iz člana 19 ovog zakona donijet će Vlada u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Osnivanje Agencije

Član 73

Agencija iz člana 10 ovog zakona osnovaće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti

Član 74

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijet će se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donešeni na osnovu Zakona o životnoj sredini ("Službeni list RCG", br. 12/96) , ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Osnivanje Fonda

Član 75

Do osnivanja Fonda za zaštitu životne sredine sredstva eko-naknada uplaćivaće se u budžet Crne Gore.

Započeti postupci

Član 76

Postupci pokrenuti po Zakonu o životnoj sredini ("Službeni list RCG" br. 12/96) do stupanja na snagu ovog zakona završiče se po tom zakonu.

Prestanak važnosti

Član 77

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o životnoj sredini ("Službeni list RCG" br. 12/96), osim člana 35 alineja 2 i čl. 36, 38, 39, 40 i 41.

Stupanje na snagu

Član 78

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-737/9

Podgorica, 29. jula 2008. godine

Skupština crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.